

Dr VINKO DORČIĆ

TOPONIMIJA BAŠKE NA KRKU

SADRŽAJ — 1. Naselja. — 2. Mjesto Baška. — 3. Sjeverni dio. — 4. Polje. — 5. Gorska kosa. — 6. Istočno od Baške. — 7. Zapadno od Baške.

Baška se nalazi na južnom dijelu otoka Krka u prostranom zalivu koji gleda prema JJI. S istočne i sa zapadne strane prate taj zaliv dvije gorske kose, među kojima se pruža plodno baščansko polje do brda Treskavca (541 m), najvišeg vrha otoka Krka. Pred zalivom smjestio se koso otočić Prvić, a ostali horizont zatvara planina Velebit.

Baška imade svoje lokalitete u mjestu i u polju, na brdinama i obroncima bregova. Narod je dao lokalitetima imena i nazive bilo prema konfiguraciji tla, prema nekoj prirodnoj pojavi ili naročitoj svrsi, bilo prema nekoj građevini ili historijskom obilježanju. Ima lokaliteta čija se imena dađu lako protumačiti prema spomenutom značenju, dok su imena nekih lokaliteta nejasna i tamna porijekla.

Baščanskim poljem ide cesta Baška—Krk, na kojoj leže sela Jurandvor (1 km) i Draga (4 km), a na zapadnom obronku seoce Batomalj (2 km). Obala se pruža smjerom I — Z. Prema tom geografskom razmještaju navest ćemo ponajprije imena lokaliteta u samom mjestu Baški, zatim lokalitete uz glavnu cestu i sjeverno od nje, onda imena lokaliteta između obale i glavne ceste. Slijedit će lokaliteti poslije toga na sjevernoj gorskoj kosi, zatim lokaliteti istočno i zapadno od mjesta Baške. Kod lokaliteta kojima se može protumačiti ime navest ćemo to značenje, a poslije toga navesti imena lokaliteta, koja su nejasna značenja.

1. NASELJA

Osim Baške nalaze se u okolici mjesta naselja Gorica, Jurandvor, Batomalj i Draga.

Za tumačenje značenja imena Baška postoje tri mišljenja. Prvo je mišljenje da se Baška zove zato jer leži »baška«, »obaška«, »pobaška«, tj. pstrance i izolirano od ostalih mjesta na otoku Krku. Smještaj Baške jest, dođuše, takav da leži izolirano, ali ako je riječ »baška« u značenju »osamljen«, »izoliran« strana, turska riječ, slabo je vjerojatno da bi stanovnici Baške uzeli tursku riječ za naziv svoga mjesta, pogotovo kad ti krajevi nisu imali nikakvih veza s turskim življem i kulturom.

Drugo je mišljenje zastupao pok. profesor Petar Skok, koji tumači naziv Baška »bačvastim izgledom baščanske drage«. Dakle bačva »Baška kao u Vojvodini Bačka« Bačvanin. Čini se, da je ta analogija i zavela pok. profesora Skoka na to tumačenje, koje je također slabo vjerojatno, jer imade mnogo draga i dolina bačvastog izgleda, koje nisu dale taj ili sličan naziv. Prema tome tu teoriju moramo zbaciti.

Treće mišljenje je ovo: zapadno od Baške nalazi se brdo Bag (450 m, od lat. »pagus«), od čega dolazi »bagska draga«, »bažka draga«, »Baška Draga« i od toga supstantiv BAŠKA. Ovo je najvjerojatnija teorija, koju prihvaćaju svi mladi naučni radnici ovoga kraja.

Kraj Baške nalazi se seoca GORICA. Ime je deminutiv od »gora«, čemu odgovara i položaj seoca, jer se nalazi pod obronkom sjeverne gorske kose.

Na glavnoj cesti 1 km od Baške nalazi se selo JURANDVOR. Ime sela dolazi od prezimena obitelji Juranić, koja se u 16. stoljeću deselila u te krajeve iz Poljica bježeći pred Turcima. Ime seoca BATOMALJ, koje leži na obronku zapadne gorske kose, nejasno je. Dalje se na glavnoj cesti nalazi mjesto DRAGA, koje nosi svoje ime prema položaju u baščanskoj drazi.

2. MJESTO BAŠKA

Zapadno pod Bagom nalazi se lokalitet ZAROK. Naziv dolazi od staroslav. riječi »zareći« — zabraniti te označuje pravni pojam »zabran«.

Iza toga bliže mjestu je ZABLAĆE kao lokalitet »za blatom«, za močvarom, koja je nekada morala postojati ispred tog lokaliteta.

Lokalitet PIVNICA dobio je svoj naziv od podruma, »pivnica« Senjana, koji su nekada imali vinograde i podrume u Baški.

Na početku mjesta Baške nalazi se lokalitet »Na kućici«, koji je tako nazvan jer se nekada, s obzirom na stari dio Baške, nalazio na kraju sela. CIMITER je lokalitet oko župne crkve kao cimiterium. PREKRIŽJE je križanje ulica, NA POTOCI je lokalitet na potoku; PLACA je mjesni trg, PULJANA je zapravo »poljana«, GORINKA je gornji dio sela, NA DOLU se zove tako jer je to dol prema nekadašnjoj Baški na brdu.

PALADA dolazi od tal. riječi »pallo« u značenju »veslo« i označuje zadnji udarac veslima, da čamac poleti na žal. Tu je nekada i bio žal, pa se taj lokalitet nekada zvao »Na pesku«. Lokalitet »NA MANJI« znači »na pličini«. POD VOĐI je lokalitet »pod vodom«, jer je gore iznad toga rezervoar baščanskog vodovoda. NA MULI je vezan uz »molo« kao pristanište.

Značenje lokaliteta NARCA nejasan je.

3. SJEVERNI DIO

Idući cestom iz Baške prema Jurandvoru, dolazimo do lokaliteta POCI-VALO, gdje su se nekada ljudi idući iz polja s teretom odmarali. Danas se zbog nove građevine taj kraj zove Kod škole. Blizu je lokalitet NA JAMINI, koji se morao nazvati sigurno po nekoj jami. Kod sadanje prve kuće mjesta je POKLONAC, jer se tu nalazi kameni križ s natpisom, pa je zbog poklona križu taj lokalitet dobio taj naziv. Podalje je PEŠCIVICA sigurno nazvana zbog pijeska koji se nekada tu nalazio kad je tuda tekla voda. NA GORICI zove se po seocetu Gorica. ZAKAMI je po svojoj prilici »za kamenom«, NA VRHU je vrh sjeverne gorske kose.

Drugi lokaliteti, koji se ne daju objasniti, jesu:

Kuparica	Na Korudlji	Kralinsko
Na Skoplji	Na liscini	Santisi
Mala placa	Knjakini	Mireh

4. POLJE

Između morske obale i glavne ceste pruža se najveći dio polja. Tu nailazimo na lokalitet KOD FRATRA ili SV. KUZME, jer se tu nalazio nekada pavlinski samostan sv. Kuzme i Damijana, čije se ruševine i danas vide. Blizu je lokalitet NA JEZERI nazvan tako po obližnjoj Veloj rici, pa se vidi da je narod zamijenio rijeku i jezero.

Lokaliteti KOD sv. MIHOVILA i KOD sv. MARKA odnose se na obližnje crkvice spomenutih svetaca, lokalitet SINOKOŠI u vezi je sa sjenokošom, lokalitet NA MURAVI sjeća nas murava (dudova) koje tu uspijevaju, a lokalitet NA JAZU u vezi je s tokom vode za obližnji mlin.

Ostali su lokaliteti:

Tutovi
Na Kandiji
Na Merinah

Kujavi
Vorganji

5. GORSKA KOSA

Na gorskoj kosi nad mjestom imademo lokalitet NA PEĆINICAH, koji je u vezi s pećinama na obronku, a PODGRADICA je lokalitet »pod gradom«, pod bivšim kaštelom Baška. Drugi su lokaliteti:

Škarlovo
Na pecah

Igonjini
V lezini

Kasandrini
Balardićevi

6. ISTOČNO OD BAŠKE

Istočno od Baške imademo lokalitet KRICIN, koji dolazi od izraza »k rici«, idem k rijeci, jer su obližnje jaruge važile kao rijeka. Isto su tako razumljivi nazivi za drage VELA LUKA i MALA LUKA. Ostali su predjeli:

Bosar
Bunculuka

Rebica
Dubna
Vrženica

Sokol
Konjska

7. ZAPADNO OD BAŠKE

Zapadno od mjesta diže se brdo BAG od lat. pagus (450 m), jer je tu bilo srednjovjekovno naselje. Naselja nas sjeća i lokalitet GRADAC. Predjel SKULJICA sigurno je nazvan po otvoru obližnje pećine sa sigama, a vrh KLAM je svakako Hum, Hlm. Drugi su lokaliteti MRNA i BRACOL.